

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói về "Phương pháp dân vận"

Nguyễn Thị Hồng Sâm *

Ngay từ những ngày đầu cách mạng, Đảng ta và Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định công tác vận động quần chúng là một nhiệm vụ chiến lược, có ý nghĩa quyết định cho sự thành bại của cách mạng. Tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác dân vận - công tác vận động quần chúng - là một hệ thống những quan điểm, phương thức dân vận được thấm nhuần trong cả cuộc đời và trong các tác phẩm của Người.

Trong bài báo Dân vận (đăng trên báo Sự thật, số 120 ra ngày 15-10-1949) chúng ta thấy rất rõ tư tưởng của Hồ Chí Minh là: "từ dân, vì dân". Người bàn đến vấn đề dân chủ và muốn có được dân chủ phải làm công tác dân vận. Bản chất công tác dân vận của Hồ Chí Minh là "vận động tất cả lực lượng của mỗi một người dân không để sót một người dân nào, góp thành lực lượng toàn dân, để thực hành những công việc nên làm, những công việc Chính phủ và đoàn thể đã giao cho". (1)

Quan điểm về dân vận của Hồ Chí Minh rất cụ thể, rõ ràng: "Tất cả cán bộ chính quyền, tất cả cán bộ đoàn thể và tất cả các hội viên của các tổ chức nhân dân đều phải phụ trách dân vận"(2). Quan điểm này chỉ rõ cho mọi cấp chính quyền, đoàn thể, cán bộ, đảng viên luôn phải nêu cao tinh thần trách nhiệm, tích cực chủ động sáng tạo để có biện pháp vận động quần chúng phù hợp, thiết thực, hiệu quả.

*GV Phòng Đào tạo

Trong quy trình dân vận Người luôn đặc biệt chú ý đến vấn đề dân chủ. Người chỉ rõ: "Bất cứ việc gì đều phải bàn bạc với dân, hỏi ý kiến và kinh nghiệm của dân, cùng với dân đặt kế hoạch cho thiết thực với hoàn cảnh địa phương, rồi động viên

và tổ chức toàn dân ra sức thi hành" (3), "Khi thi hành xong phải cùng dân kiểm thảo lại công việc, rút kinh nghiệm, phê bình, khen thưởng" (4).

Một vấn đề được Hồ Chí Minh đặt ra và đặc biệt coi trọng trong phương pháp vận động quần chúng của cán bộ làm công tác dân vận, đó là: "*Phải óc nghĩ, mắt trông, tai nghe, chân đi, miệng nói, tay làm*" (5).

Ốc nghĩ, được Hồ Chí Minh đặt ở vị trí hàng đầu. Đó là trí tuệ của người làm công tác dân vận. Hoạt động dân vận trước hết là sự hiểu biết về lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin về đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước; khả năng tuyên truyền, giáo dục, thuyết phục quần chúng; nắm bắt được tâm tư, tình cảm của quần chúng để kịp thời tham mưu cho Đảng những chủ trương, giải pháp đúng đắn, kịp thời để phát huy tích cực và ngăn chặn mặt tiêu cực phát sinh trong quần chúng. Cán bộ dân vận phải tham mưu, đề xuất cho Đảng, Nhà nước xây dựng, ban hành được các chủ trương, đường lối, chính sách hợp lòng dân, đóng góp thiết thực vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Mắt trông, là yêu cầu đặc biệt nghiêm ngặt đối với cán bộ dân vận. Cán bộ dân vận phải sát cơ sở, tuyệt đối không được quan liêu, chỉ ngồi nghe điện thoại, nhận báo cáo rồi nhận định, phán xét. Theo Hồ Chí Minh, muốn vận động quần chúng, muốn tham mưu được cho Đảng và Nhà nước về công tác vận động quần chúng cho thiết thực, đạt hiệu quả cao thì điều đặc biệt quan trọng là phải mục thị được sự việc liên quan đến chức năng nhiệm vụ công tác dân vận.

Tai nghe, theo Hồ Chí Minh, người làm công tác dân vận phải nắm bắt kịp thời các thông tin quần chúng, phải biết nghe dân nói, phải hiểu được nguyện vọng chính đáng của dân và biết loại trừ những thông tin

hiều, thiếu chân thực, không khách quan, không đúng sự thật. Nghe được dân nói, nhưng không rơi vào tình trạng theo đuôi quần chúng mà phải biểu thị được thái độ vừa cầu thị vừa định hướng dẫn dắt được quần chúng.

Chân đi, đây là một yếu tố chống căn bệnh quan liêu, hành chính nặng về làm việc theo kiểu giấy tờ của các cơ quan. Sinh thời, dù bận trăm công nghìn việc nhưng Chủ tịch Hồ Chí Minh vẫn luôn dành thời gian đi cơ sở để khảo sát tình hình thực tế, lắng nghe ý kiến của dân và trực tiếp tháo gỡ những khó khăn nảy sinh trong dân. Xuông với dân như về gia đình mình, Người tuyệt đối không “cờ dong, trống mỗ” không xe đưa, xe đón, không báo trước. Người hết sức nghiêm khắc với bệnh tô vẽ, thổi phồng thành tích dẫn tới lừa dân, hại nước, dối trên, lừa dưới của một số cán bộ mắc bệnh thành tích. Xuông với dân, về với cơ sở Người rất cảm thông với những khó khăn mà cơ sở phải bươn chải do nước ta còn nghèo, dân trí còn thấp... nên khi góp ý, phê bình Người chỉ dùng những lời nhẹ nhàng nhưng lại hết sức cụ thể, sâu sắc. Bởi vậy, nên tác động của những chuyến đi thực tế của Người để lại ấn tượng sâu sắc với những tác dụng thiết thực, sinh động.

Miệng nói, là một phương pháp không thể thiếu của người làm công tác dân vận. Người cán bộ dân vận phải thường xuyên có trách nhiệm tuyên truyền và cổ động nhân dân thực hiện các nhiệm vụ chính trị, kinh tế, pháp luật, văn hoá, xã hội và an ninh quốc phòng. Theo Người, để dân hiểu, dân tin, dân ủng hộ và làm theo thì công tác tuyên truyền bằng miệng nói phải đúng và phải khéo. Nói với dân phải đơn giản, rõ ràng, thiết thực và cụ thể, tránh mệnh lệnh “Ta phải thế này, ta phải thế kia...”. Hơn thế, còn phải có thái độ mềm mỏng: Đối với người già, các bậc lão thành phải cung kính lễ độ, với đồng chí, đồng bào phải khiêm tốn, với phụ nữ phải đúng mực nghiêm trang, với nhi đồng phải

thương yêu quý mến. Chủ tịch Hồ Chí Minh thường căn dặn cán bộ dân vận là đến với dân, nói với dân phải hết sức chân thành, bình đẳng, phải lắng nghe ý kiến của nhân dân.

Tay làm, đây là một phương pháp hết sức quan trọng và thiết thực của cán bộ nói chung và cán bộ làm công tác dân vận nói riêng. Nói đi đôi với làm còn là phạm trù đạo đức đối với tất cả chúng ta. Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến vấn đề này. Người có hàng loạt bài viết, bài nói phê phán những cán bộ, đảng viên “nói không đi đôi với làm”, “đánh trống bỏ dùi”. Ở Bác, đạo đức thể hiện ở hành động, nói để làm, nói đi đôi với làm, nói về đạo đức đi đôi với thực hành bằng đạo đức, coi trọng hiệu quả công việc, lấy hiệu quả của công việc làm thước đo đạo đức, kiên quyết chống bệnh nói suông, thói phô trương hình thức, lối làm việc không nhằm mục đích nâng cao sản xuất. Trong cuộc sống của mình Hồ Chí Minh luôn thực hành phương thức “nhân nhi giáo, ngôn nhi giáo”, tức là trước hết phải giáo dục bằng tấm gương sống và làm việc của mình, sau đó mới giáo dục bằng lời nói. Bác luôn nhắc nhở: Muốn thực sự làm người lãnh đạo, người chỉ huy, người đứng đầu cơ quan, đơn vị phải hết sức giữ gìn và nêu gương bề mặt đạo đức. Bởi vì theo Người sức hấp dẫn của chủ nghĩa xã hội và lòng tin của dân đối với Đảng không phải lý tưởng cao xa mà trước hết, cụ thể và trực tiếp nhất là ở tấm gương của những người cộng sản đang cùng ăn, cùng ở, cùng làm việc với dân, đặc biệt là những người có chức có quyền. Trong suốt cuộc đời hoạt động, Người đã lãnh đạo Đảng và chính quyền cố gắng làm tốt mọi việc để bồi dưỡng sức dân, chăm lo, phát triển sức dân, đồng thời hết sức khoan thư sức dân. Người luôn căn dặn cán bộ, đảng viên: mỗi đồng tiền hột gạo mà chúng ta tiêu dùng đều là mồ hôi, nước mắt của dân. Thương dân thì phải cần, kiệm, liêm, chính. Tham ô, lãng phí là có tội với dân. Phải diệt trừ tội ác đó, và Người đã lấy mình ra làm gương: nói ít,

làm nhiều, chủ yếu là hành động, chỉ nói và viết khi cần thiết, đã nói thì phải làm, phải thật thà nhúng tay vào việc. Chính những việc làm đó của Người là những hành động dân vận mẫu mực nhất, cụ thể nhất và có giá trị nhân văn sâu sắc nhất có sức lan toả mạnh mẽ nhất đem lại hiệu quả của dân vận to lớn nhất.

Tóm lại, chỉ vắn vắn có 13 từ, Người chỉ ra về phương pháp dân vận “Phải óc nghĩ, mắt trông, tai nghe, chân đi, miệng nói, tay làm” mà hàm chứa thật đầy đủ, tất cả đều thống nhất, hoà quyện chặt chẽ với nhau, bổ sung cho nhau, rất giản dị và sâu sắc, chân thực và tự nhiên trở thành cẩm nang về phương pháp dân vận cho tất cả những người làm công tác dân vận từ Đảng, chính quyền đến đoàn thể nhân dân. Thực tế hiện nay, bệnh quan liêu, bệnh thành tích, bệnh hình thức phô trương vẫn còn khá nhiều. Chính vì vậy đã làm giảm lòng tin của dân đến công tác dân vận. Muốn lấy lại lòng dân đòi hỏi cán bộ, đảng viên, đặc biệt là cán bộ có chức có quyền phải thực hành phong cách trọng dân, hiểu dân, học dân, có trách nhiệm với dân, nghe dân nói, nói dân hiểu, làm dân tin. Để tăng cường mối quan hệ Đảng - Dân trong tình hình mới phải thấm nhuần lời dạy của Bác: trách nhiệm trước hết thuộc về Đảng cầm quyền, nên cán bộ Đảng, chính quyền từ Trung ương xuống địa phương đều phải hết sức quan tâm đến đời sống của nhân dân, gương mẫu trước dân. Không gương mẫu, không đạo đức, không có uy tín thì không làm dân vận được.

Ngày nay, trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc đã xuất hiện những điều kiện thuận lợi và cả những vấn đề mới, thách thức mới. Để làm tốt hơn công tác dân vận cần phải không ngừng nâng cao năng lực, đổi mới nội dung, hình thức và phương pháp vận động quần chúng cho phù hợp với yêu cầu của tình hình mới. Vấn đề cốt lõi là các cấp ủy đảng, mọi cán bộ, đảng viên phải nắm vững tư tưởng chỉ đạo, sợi chỉ đỏ xuyên suốt trong tư tưởng

Hồ Chí Minh là: bất kỳ việc gì cũng vì hạnh phúc nhân dân. Quan hệ giữa Đảng và nhân dân là quan hệ gắn bó máu thịt. Các tổ chức đảng, mỗi cán bộ, đảng viên phải luôn gần gũi, tiếp xúc, lắng nghe ý kiến của nhân dân, tích cực học tập, nghiên cứu để nâng cao kiến thức mọi mặt đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ. Cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh” do Đảng ta phát động là đợt sinh hoạt chính trị lớn có nhiều ý nghĩa quan trọng, trong đó việc quán triệt về đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng, nghiên cứu tư tưởng, đạo đức, tác phong và những lời dạy của Người về công tác dân vận càng có ý nghĩa thiết thực, qua đó giúp cho mỗi tổ chức đảng và từng đảng viên không ngừng đổi mới và hoàn thiện phương pháp, tác phong công tác để làm tốt chức trách, nhiệm vụ được giao, xứng đáng với sự tin cậy và yêu mến của nhân dân.

Có thể nói từng câu, từng chữ trong tác phẩm “Dân vận” của Chủ tịch Hồ Chí Minh tuy viết cách đây đã trên 60 năm nhưng vẫn còn nóng hổi giá trị thực tiễn, có ý nghĩa giáo dục sâu sắc cho những người làm công tác dân vận. Để thực hiện thắng lợi sự nghiệp đổi mới cần phải có nhiều biện pháp đồng bộ, trong đó phải đặc biệt coi trọng công tác dân vận và phương pháp dân vận theo tư tưởng Hồ Chí Minh; phải xây dựng cho được những tấm gương sáng từ trên xuống dưới để cho toàn Đảng, toàn dân noi theo và để lấy lại lòng tin của dân đối với Đảng và Nhà nước. Làm tốt công tác dân vận chính là góp phần giữ vững và phát huy bản chất cách mạng, truyền thống vẻ vang của Đảng ta trong suốt 80 năm qua.

Chú thích: tất cả các câu trích dẫn trong bài (1,2,3,4,5) đều trích từ bài báo Dân vận của Chủ tịch Hồ Chí Minh đăng trên Báo Sự thật, số 120 ra ngày 15/10/1949.